

Дефиниција

1.1 Меѓународна туристичка посетеност

Вкупниот број на странски туристи по години ја покажува развојната димензија. Низ стапката на пораст може да се предвиди во која мерка ќе се користи атрактивноста на животната средина како рецептивна средина, да се утврдат потребите за проширување на сместувачките и другите рецептивни капацитети и во тој контекст да се дефинира проширувањето на атрактивните содржини во рецептивната животна средина во контекст на странска туристичка посетеност.

Бројот на странски туристи по месеци ја определува сезонската концентрација. Овој показател е во функција на согледување на активностите и мерките со кои, во периодот на сезонската концентрација, ќе може да се интервенира со соодветна понуда за да не се дојде до нарушување на еколошката рамнотежа, а да се овозможи задоволување на туристичките потреби на странските посетители.

Структурата на посетителите по земја на припадност

ги определува емитивните просторни зони. Следењето на движењата во посетеноста претставува можност за регионално приспособување на елементите на животната средина како туристичка понуда на рецептивниот простор кон туристичката побарувачка.

1.2 Ноќевања на странски туристи

Вкупниот број на ноќевања на странски туристи во Република Македонија по години покажува тренд на зголемување или опаѓање на ноќевањата по години за одреден временски период.

Вкупниот број на ноќевања на странски туристи по години во најголема мерка ја изразува атрактивноста и задоволството од престојот на туристите од рецептивната животна средина како развојна димензија. Така, можат да се следат позитивните и опструктивните преземања во определени години на овој план.

Остварениот престој по месеци овозможува да се согледа престојот во сезонална смисла и во таа насока да се определат активностите.

Структурата на остварените ноќевања по земја на припадност овозможува да се утврди прифатливоста

на атрактивните својства на елементите на животната средина во определени емитивни средини и во тој поглед да се следи развојот.

Просечниот престој на странските туристи го изразува односот меѓу остварените ноќевања и бројот на туристи. Следењето на овие показатели овозможува да се утврди напредокот во задоволството од посетата на туристите во рецептивната животна средина, што овозможува оправдан пристап во унапредувањето на туристичката понуда на странскиот туристички пазар.

1.3 Домашна туристичка посетеност

Домашната туристичка посетеност ја изразува аспирацијата на домашните туристи кон животната средина во нејзиното окружување. Порастот на бројот на домашни посетители подразбира дека рецептивните и атрактивните ресурси им се попростапни на домашните туристи.

Регионалната дистрибуција во домашниот туристички промет покажува ниво на атрактивност и рецептивност на издиференцирани туристички регионални целини како посебни животни средини.

Просечниот престој на домашни туристи го изразува односот меѓу остварените ноќевања и бројот на туристи. Следењето на овие показатели овозможува да се утврди напредокот во задоволството од посетата на туристите во рецептивната животна средина, што овозможува оправдан пристап во унапредувањето на туристичката понуда на домашниот туристички пазар.

Единици

- Број, обем и структура.

Релевантност за креирање на политиката

Листа на релевантни политички документи

- Национална стратегија за развој на туризмот од 2009 до 2013 година
- Во Националниот еколошки акционен план - 2 - во Делот 4.2.6. Туризам - даден е главниот предизвик за одржлив развој на туризмот, реализацијата на економските потенцијали со најмалмо можно влијание врз животната средина.
- Во Просторниот план на Република Македонија – во Глава 5.4. „Развој на туризмот и организација на туристичките простори“ - дадена е оценка на состојбите, целите и планските определби за развој на туризмот.

- Националната стратегија за одржлив развој во Република Македонија – во делот за Туризам ги дава насоките за одржлив развој на туризмот краткорочно, среднорочно и долгорочно до 2030 година.
- Стратегијата и Акциониот план за заштита на биолошката разновидност на Република Македонија – во мерка В.5 „Поттикнување на традиционалното користење на биолошката разновидност и екотуризмот“ – дава акција за идентификација на локалитети погодни за екотуризам.

Законска основа

Законот за туристичка дејност ги утврдува условите и начинот за вршење на туристичка дејност (Глава 15 - Услуги во селски, етно и еколошки туризам), Закон за угостителска дејност.

Законот за животна средина, Законот за заштита на природата, Законот за управување со отпадот, Законот за квалитет на амбиентниот воздух и Законот за води делумно ги регулираат барањата за заштита на животната средина во туристичката дејност.

Цели

- Интеграција на принципите на одржливиот развој и аспектите на животната средина во секторот туризам
- Определување на подрачја од приоритетно значење за развој на туризмот

- Поттикнување на размена на најдобра практика меѓу јавните и приватните туристички интереси
- Заштита на природното богатство и биодиверзитетот во туристичките дестинации
- Воведување и спроведување на законска регулатива во областа на туризмот, која ќе пропишува заштита на животната средина
- Промовирање на органско фармерство, производство на здрава храна и особено, традиционално производство на некои производи (на пример, сирење, вино), производство на мед, одгледување на билки итн.
- Промовирање на одредени типови на туризам како што се вински туризам, ловечки туризам, следење на птици итн.

Клучно прашање за креирање на политиката

1. Како е влијанието на туризмот врз животната средина?

Туризмот претставува фактор за развој на појавите и односите во животната средина во стопанските и вонстопанските дејности. Туризмот не претставува плод на природното и антропогеното влијание на елементите на животната средина туку е забележителен трансформатор на животната средина. Влијанието

на туризмот врз животната средина може да се систематизира во сите сфери на туристичката активност. Во емитивната животна средина, туризмот како трансформатор на просторот, се јавува низ бројни билборди, светлечки реклами и излози. Во комуникативната сфера се јавуваат превозни средства за туристичка намена како запчести железници, жичарници, напуштени возови и автомобили, дури и камиони, реклами на крајпатни билборди и на превозни средства. Во атрактивно-рецептивната животна средина се внесуваат нови содржини. Планините добиваат скијачки терени и видиковци, ловот е сврзан со поилки, хранилки и опсерватории, крајбрежјата се со уредени плажи, партерно и хортикултурно уредување, се јавува ентериерно и екстериерно уредување, селските средини се приспособуваат за прием на туристи, просторот инфраструктурно се уредува и комунално се опремува, а трговската мрежа се развива и добива туристичко - трговски физиономски карактер, како продажба на сувенири и опрема за туристички активности.

2. Дали зголемениот број на туристи врши зголемен притисок врз животната средина?

Зголемениот број на туристи не треба, а priori, да

значи притисок на животната средина. Тој се јавува во услови на слаба организација. Во такви услови зголемениот број туристи може да биде причина за судири и недоразбирања меѓу учесниците вклучени во туристичката активност, непочитување на сообраќајните прописи, не внимавање на хигиената, непочитување на кодексот на однесување во туристичкото место, крајби и уништување на природата и артефакти и социофакти, криминогени однесувања од типот на дела во врска со дрога, алкохол, проституција, насилства и други видови криминалитет.

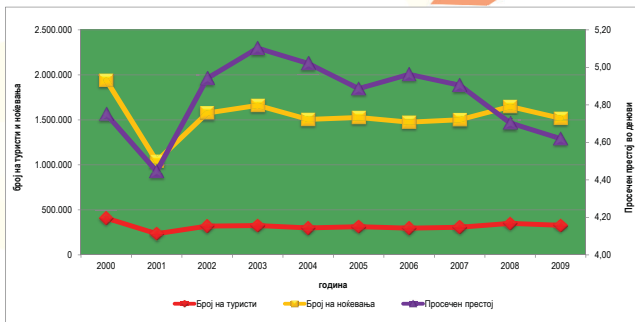
Развојот на туризмот и зголемениот број на туристи претставува фактор на градби кои не се во согласност со прописите и со автентичноста на природните целини.

Клучна порака

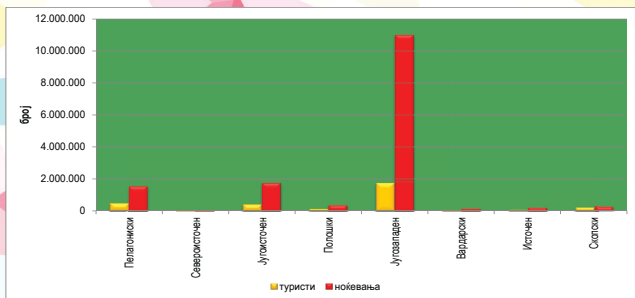
Податоците и информациите за овој индикатор покажуваат дека нема забележителни поместувања во развојот. Стагнацијата во поглед на туристичката посетеност, престој, обем и квалитет на сместувачките капацитети е присутна во периодот од 2001 и 2006 година, додека во периодот од 2007 до 2009 година се забележува тренд на зголемување, каде е достигнато и надминато нивото од 2000 година.

1.3 Домашна туристичка посетеност

Слика 9 Вкупен број на домашни туристи, број на ноќевања и просечен престој

Слика 10 Број на домашни туристи и број на ноќевања според статистички региони

Оценка 1.1 Меѓународна туристичка посетеност

Од податоците на сликите може да се воочи дека Република Македонија е посетена од голем број на земји во светот. Преовладуваат туристи од Европа, Северна Америка, Азија, и Австралија. Во структурата на посетеност во десетгодишниот анализиран период, доминантно место заземаат туристите од непосредното опкружување. Од слика 3 се гледа дека водечко место земаат туристите од Србија и Црна Гора, потоа Грција, Бугарија и Албанија, додека од останатите континенти најмногубројни се туристите од Соединетите Американски држави. Развојот на атрактивната и рецептивната база на Република Македонија треба да овозможи поголемо присуство на туристи од западноевропските земји кои имаат поголема туристичка традиција, а со тоа и повисоко туристичко културно ниво.

Според регионалната дистрибуција водечки регионални центри се Скопскиот и Југозападниот регион што укажува на два диференцирани региона со различни карактеристики. Во Југозападниот регион доминира атрактивноста на ресурсите, а во Скопскиот можноста за деловни активности. Останатите регионални целини

поседуваат алтернативни можности кои произлегуваат од различните животни средини, затоа е битно да се следи посетеноста на странските туристи во поглед на редистрибуцијата на посетеноста.

1.2 Ноќевања на странски туристи

На сликите од 5 до 7 се гледа дека ноќевањата ја следат посетеноста на странски туристи во Република Македонија. Од сумираните резултати може да се воочи дека најголем број ноќевања оствариле туристите од земјите соседи на Република Македонија, што значи дека заостануваат остварувањата од страна на туристите од западноевропските и другите земји со забележителна туристичка традиција во престојот. Следењето на движењата овозможува да следиме во која мерка атрактивноста на животната средина се приспособува кон барањата на овие посетители.

Регионалната дистрибуција на странските остварени ноќевања, покажува дека туристите во Југозападниот регион оствариле најголем број ноќевања, по што следува Скопскиот регион што е неповолна околност која се наоѓа во контекст на странската туристичка посетеност, затоа што се работи за посетители во претежно урбана средина. Следењето на односите во

регионалната дистрибуција на ноќевања, остварени од странски туристи, овозможува согледувања за преземените мерки за остварување на ноќевања во други регионални целини со посебни вредности.

Просечниот престој на странски туристи, даден на слика 6, ни овозможува да го следиме нивото на преокупираност со карактеристиките на животната средина. Од сликата може да се воочи дека странските туристи релативно кратко престојуваат во Република Македонија. Оваа должина изнесува просечно околу 2,23 дена во анализираниот период што е забележително заостанување во однос на просечниот престој на домашните туристи. Израел е земја која има најголем удел во просечниот престој на туристите и изнесува 3,35 дена.

1.3 Домашна туристичка посетеност

Од податоците може да се воочи дека бројот на домашни туристи има стагнантни карактеристики, имено во овој десетгодишен период во 2001 година има најмал број на туристи, за потоа до 2003 година да забележи значителен пораст, а во периодот од 2004 до 2009 има постојано опаѓање на бројот на туристи. Тоа значи дека не се направени забележителни подобрувања во

понудата. Слични карактеристики бележат и остварените ноќевања од страна на домашните туристи. Најголем број ноќевања е остварен во 2000 година што зборува за евидентна стагнација. И во поглед на просечниот престој резултатите ги одразуваат овие односи. Следењето на обемот и динамиката на туристичката посетеност, од страна на домашните туристи, покажува во која мерка животната средина, како туристичка понуда, се приспособува кон барањата на домашните туристи. Елементите на животната средина како привлечност која ги преокупира домашните туристи треба да се следи низ порастот на просечниот престој и во наредниот период.

Од слика 9 се гледа дека доминантен регион во поглед на дистрибуцијата на домашните туристи е Југозападниот регион што може да се оцени како поволност но и нерамномерна дистрибуција. Овие показатели треба да го овозможат следење во која мерка ќе се зголеми бројот на домашни туристи и во другите регионални целини, како одраз на афирмацијата на елементите на животната средина во туристичката понуда на домашниот туристички пазар.

Исто така може да се види дека остварените ноќевања ја следат туристичката посетеност како одраз на атрактивноста на животната средина така што најголем број ноќевања има во Југозападниот регион. Следењето

на ноќевањата ќе овозможи да се согледа во која мерка регионалните целини ќе ја подобрат атрактивната основа како фактор за остварување на поголем број ноќевања.

Методологија

■ Методологија за пресметка на индикаторот

Тенденција на развој на туризмот преку динамиката и обемот на туристичкиот промет.

Големината и обемот, како и учеството на одделни држави во вкупниот број на пристигнувања и ноќевања на странски туристи, пристигнувања и ноќевања на домашни туристи, регионална распределеност и просечен број на денови на престој.

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Туристички промет во Република Македонија		– Годишно до EUROSTAT
1.1 Меѓународна туристичка посетеност	– Државен завод за статистика	– Светска туристичка организација WTO
1.2 Ноќевања на странски туристи		– Годишен статистички преглед за туризам и други услуги
1.3 Домашна туристичка посетеност		– Петгодишна анкета за странски туристи во сместувачките објекти

Опфат на податоци:

1.1 Меѓународна туристичка посетеност

Табела 1: Доаѓања на странски туристи по земји на припадност

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
Вкупно	224.016	98.946	122.861	157.692	165.306	197.216	202.357	230.080	254.957	259.204	1.912.635
Австрија	2.559	1.300	1.919	2.564	2.503	2.736	3.490	5.186	5.315	6.437	34.009
Албанија	24.747	6.419	9.086	12.088	13.452	16.868	16.188	17.573	19.314	19.757	155.492
Белгија	1.759	814	970	1.243	996	1.157	1.414	1.748	1.711	1.839	13.651
Белорусија	452	166	154	157	197	188	127	114	253	178	1.986
Босна и Херцеговина	1.841	1.377	1.885	2.687	3.648	4.021	4.240	4.887	4.443	4.672	33.701
Бугарија	27.623	8.484	11.703	14.147	12.156	17.462	17.421	18.901	21.922	23.619	173.438
Велика Британија	6.693	4.357	3.916	4.517	4.049	5.099	5.318	5.789	7.690	5.309	52.737
Германија	10.349	4.860	6.084	6.317	6.522	6.995	7.659	8.840	9.655	9.795	77.076
Грција	21.304	10.637	14.677	27.042	29.901	33.080	30.835	28.618	21.060	22.253	239.407
Данска	2.468	704	786	1.048	1.379	1.165	1.018	1.168	1.748	1.338	12.822
Ирска	672	389	525	482	522	659	991	1.011	792	610	6.653
Исланд	134	119	153	159	118	125	137	115	230	161	1.451
Италија	4.410	2.511	3.076	3.626	3.618	4.259	4.651	5.123	5.674	6.050	42.998
Норвешка	2.304	885	1.059	1.108	962	1.051	1.277	1.263	1.920	1.618	13.447
Полска	1.134	725	1.095	1.029	1.233	1.254	1.332	1.728	2.434	5.827	17.791
Португалија	487	226	308	432	331	365	511	611	552	601	4.424
Романија	1.759	1.101	1.255	1.330	1.144	1.733	1.662	2.137	2.240	2.677	17.038
Руска Федерација	3.078	1.647	1.246	1.352	1.487	2.092	1.998	1.523	2.091	1.872	18.386

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
Словачка	445	311	481	559	554	554	636	1.496	811	1.140	6.987
Словенија	5.288	2.658	3.837	4.579	5.444	7.514	9.228	13.046	13.159	13.970	78.723
Србија и Црна Гора	35.522	16.429	23.239	27.325	30.771	39.147	38.208	44.661			255.302
Србија									45.134	38.744	83.878
Украина	6.347	3.405	908	706	724	617	641	1.079	1.072	772	16.271
Унгарија	2.372	2.130	1.985	2.173	1.320	1.582	1.835	3.037	3.254	3.365	23.053
Финска	1.278	711	683	768	782	835	885	1.018	1.088	1.220	9.268
Франција	4.768	2.313	2.542	3.513	2.845	3.017	3.133	3.594	4.278	4.914	34.917
Холандија	6.809	1.564	2.016	2.470	2.652	4.218	3.809	3.705	5.606	4.988	37.837
Хрватска	4.651	2.609	4.097	5.467	6.828	7.667	8.817	12.326	12.302	12.519	77.283
Црна Гора									2.761	2.653	5.414
Чешка	1.032	560	927	1.155	905	1.290	2.108	1.990	2.406	2.583	14.956
Швајцарија	1.868	934	965	1.485	1.598	1.845	1.924	1.939	2.048	1.848	16.454
Шведска	2.033	962	1.082	1.503	1.596	1.854	1.937	1.845	2.311	2.355	17.478
Шпанија	1.286	879	842	1.386	895	1.213	1.154	1.464	1.710	2.091	12.920
Други европски земји	3.531	1.734	1.767	2.689	2.911	2.286	2.961	4.114	7.045	9.486	38.524
Австралија	1.578	586	844	1.187	1.116	1.563	2.014	2.755	3.165	2.784	17.592
Нов Зеланд	200	77	128	99	96	143	264	183	273	203	1.666
Канада	1.711	747	776	970	704	851	906	969	1.160	1.257	10.051
САД	15.312	7.099	6.997	7.403	7.658	7.588	8.275	7.978	8.472	7.826	84.608
Израел	595	375	430	526	676	1.207	1.170	1.809	6.532	6.110	19.430
Јапонија	1.025	419	594	1.076	931	1.041	1.212	1.861	1.236	1.268	10.663
Турција	6.700	3.101	5.180	5.755	6.496	7.379	7.804	8.907	15.561	16.962	83.845
Други воневропски земји	5.892	2.622	2.644	3.570	3.586	3.496	3.167	3.969	4.529	5.533	39.008

Табела 2: Доаѓања на странски туристи според статистички региони

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
Вкупно	224.016	98.946	122.861	157.692	165.306	197.216	202.357	202.357	202.357	202.357	1.775.465
Пелагониски	9.435	4.695	6.464	9.225	11.238	12.550	12.472	13.025	13.286	11.838	104.228
Североисточен	5.455	845	1.325	985	1.739	2.011	1.580	2.366	2.099	2.124	20.529
Југоисточен	5.268	6.927	5.006	7.792	9.559	16.518	12.696	21.399	21.139	22.582	128.886
Полошки	16.765	6.236	5.013	4.898	7.529	8.506	9.185	8.014	9.222	14.096	89.464
Југозападен	77.500	15.501	34.234	51.551	53.497	66.226	72.258	80.003	83.007	87.353	621.130
Вардарски	13.141	5.364	3.624	3.323	3.208	3.332	3.894	3.795	4.599	5.385	49.665
Источен	1.240	1.075	1.714	1.995	2.330	2.302	3.079	3.792	4.509	4.545	26.581
Скопски	95.212	58.303	65.481	77.923	76.206	85.771	87.193	97.686	117.096	111.281	872.152

1.2 Ноќевања на странски туристи

Табела 3: Ноќевања и просечен престој на странски туристи, по земји на припадност, во периодот од 2000 до 2009 година

	Вкупно туристи	Вкупно ноќевања	Просечен престој на странски туристи
Вкупно	1.912.635	4.263.291	2,23
Австрија	34.009	67.646	1,99
Албанија	155.492	350.157	2,25
Белгија	13.651	29.278	2,14
Белорусија	1.986	5.997	3,02
Босна и Херцеговина	33.701	76.878	2,28
Бугарија	173.438	347.661	2,00
Велика Британија	52.737	124.507	2,36
Германија	77.076	186.521	2,42
Грција	239.407	477.270	1,99
Данска	12.822	28.445	2,22
Ирска	6.653	16.158	2,43
Исланд	1.451	3.255	2,24
Италија	42.998	94.591	2,20
Норвешка	13.447	32.404	2,41

	Вкупно туристи	Вкупно ноќевања	Просечен престој на странски туристи
Полска	17.791	46.209	2,60
Португалија	4.424	9.656	2,18
Романија	17.038	42.198	2,48
Руска Федерација	18.386	53.451	2,91
Словачка	6.987	18.514	2,65
Словенија	78.723	155.018	1,97
Србија и Црна Гора	255.302	572.290	2,24
Србија	83.878	188.867	2,25
Украина	16.271	40.456	2,49
Унгарија	23.053	42.171	1,83
Финска	9.268	17.358	1,87
Франција	34.917	75.690	2,17
Холандија	37.837	106.263	2,81
Хрватска	77.283	156.586	2,03
Црна Гора	5.414	11.132	2,06
Чешка	14.956	34.082	2,28
Швајцарија	16.454	34.737	2,11
Шведска	17.478	39.968	2,29
Шпанија	12.920	29.357	2,27
Други европски земји	38.524	102.721	2,67

	Вкупно туристи	Вкупно ноќевања	Просечен престој на странски туристи
Австралија	17.592	39.086	2,22
Нов Зеланд	1.666	3.074	1,85
Канада	10.051	22.686	2,26
САД	84.608	224.834	2,66
Израел	19.430	65.162	3,35
Јапонија	10.663	20.737	1,94
Турција	83.845	174.075	2,08
Други воневропски земји	39.008	96.145	2,46

Табела 4: Ноќевања на странски туристи според статистички региони

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
ВКУПНО	493.867	212.751	274.720	346.200	360.589	442.988	442.845	518.088	587.447	583.796	4.263.291
Пелагониски	19.653	7.172	11.435	14.708	22.974	31.589	26.676	27.029	26.746	25.260	213.242
Североисточен	7.600	1.326	2.134	1.661	3.045	3.446	2.939	3.829	3.243	3.466	32.689
Југоисточен	8.994	10.050	8.593	12.143	15.957	27.998	26.107	44.525	43.811	43.810	241.988
Полошки	34.378	11.714	8.335	8.358	14.320	16.824	18.525	15.550	19.085	24.991	172.080
Југозападен	233.204	40.347	96.323	135.213	141.684	184.048	192.216	223.849	249.315	248.963	1.745.162
Вардарски	20.063	18.592	8.855	7.599	6.514	6.865	7.417	6.561	7.839	10.487	100.792
Источен	2.458	2.731	4.343	5.053	6.998	5.579	7.657	9.204	10.312	11.767	66.102
Скопски	167.517	120.819	134.702	161.465	149.097	166.639	161.308	187.541	227.096	215.052	1.691.236

1.3 Домашна туристичка посетеност

Табела 5: Доаѓања и ноќевања на домашни туристи

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
Туристи	408.507	234.362	318.851	325.459	299.709	312.490	297.116	306.132	350.363	328.566	3.181.555
Ноќевања	1.940.772	1.041.831	1.575.664	1.660.667	1.504.845	1.527.053	1.474.550	1.501.624	1.648.073	1.517.810	15.392.889
Просечен престој	4,75	4,45	4,94	5,10	5,02	4,89	4,96	4,91	4,70	4,62	4,84

Табела 7: Доаѓања на домашни туристи според туристички региони

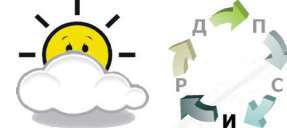
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
ВКУПНО	408.507	234.362	318.851	325.459	299.709	312.490	297.116	306.132	350.363	328.566	3.181.555
Пелагониски	63.679	45.062	56.118	54.464	45.472	46.003	39.498	38.690	49.039	38.902	476.927
Североисточен	6.299	3.827	3.709	3.555	1.634	1.661	853	1.291	1.296	1.436	25.561
Југоисточен	32.687	26.884	26.613	27.521	34.535	45.333	45.881	44.644	62.892	68.416	415.406
Полошки	36.151	10.579	7.414	11.357	15.150	12.049	12.705	9.174	9.931	17.500	142.010
Југозападен	219.039	107.808	183.790	189.829	169.453	170.208	160.960	175.254	193.662	170.127	1.740.130
Вардарски	13.803	9.196	10.139	9.429	5.145	4.246	4.327	4.624	3.200	4.063	68.172
Источен	7.349	11.687	12.803	6.553	7.516	7.061	8.942	7.021	9.230	8.135	86.297
Скопски	29.500	19.319	18.265	22.751	20.804	25.929	23.950	25.434	21.113	19.987	227.052

Табела 8: Ноќевања на домашни туристи според туристички региони

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Вкупно
ВКУПНО	1.940.772	1.041.831	1.575.664	1.660.667	1.504.845	1.527.053	1.474.550	1.501.624	1.648.073	1.517.810	15.392.889
Пелагониски	215.011	120.325	187.393	187.716	153.956	147.225	128.785	125.697	145.182	114.439	1.525.729
Североисточен	11.954	9.535	4.305	4.704	2.639	2.620	1.064	1.848	1.887	2.781	43.337
Југоисточен	152.621	115.686	100.202	156.957	217.781	180.860	191.970	167.094	216.540	233.220	1.732.931
Полошки	99.193	35.503	14.549	31.178	39.130	33.652	35.299	22.436	26.260	36.155	373.355
Југозападен	1.378.770	663.758	1.164.009	1.203.809	1.028.797	1.104.087	1.052.271	1.127.957	1.202.890	1.077.229	11.003.577
Вардарски	24.887	28.966	31.802	23.338	11.310	8.985	9.518	8.969	6.022	6.741	160.538
Источен	19.301	37.354	42.753	17.040	19.356	14.283	21.277	12.490	18.137	15.742	217.733
Скопски	39.035	30.704	30.651	35.925	31.876	35.341	34.366	35.133	31.155	31.503	335.689

Општи мета-податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/EEA или други индикатори		Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување
МК НИ 047	Туристички промет во Република Македонија	TOUR 12	Tourism intensity	Д, П	А	Биолошка разновидност природа политики отпад вода воздух транспорт почва	Годишно Петгодишно
		TOUR 33	Overnights spent in tourism accomodations				

Дефиниција

Сместувачките капацитети претставуваат супраструктурални објекти кои овозможуваат посета и престој на туристите во определена животна средина. Нивното следење овозможува да се согледа развојот на регионот.

Единици

- Број на објекти, број на соби и број на легла.

Релевантност за креирање на политиката

Листа на релевантни политички документи

- Национална стратегија за развој на туризмот од 2009 до 2013 година
- Во Националниот еколошки акционен план - 2 - во Делот 4.2.6. -Туризам, даден е главниот предизвик за одржлив развој на туризмот, реализацијата на економските потенцијали со најмало можно влијание врз животната средина.
- Во Просторниот план на Република Македонија – во Глава 5.4. „Развој на туризмот и организација на туристичките простори“ дадена е оценка на состојбите, целите и планските определби за развој на туризмот.
- Националната стратегија за одржлив развој во Република

Македонија – во делот за туризам ги дава насоките за одржлив развој на туризмот краткорочно, среднорочно и долгорочно до 2030 година.

- Стратегијата и Акциониот план за заштита на биолошката разновидност на Република Македонија – во мерка В.5 „Поттикнување на традиционалното користење на биолошката разновидност и екотуризмот“, дава акција за идентификација на локалитети погодни за екотуризам.

Законска основа

Законот за туристичка дејност ги утврдува условите и начинот за вршење на туристичка дејност (Глава 15 - Услуги во селски, етно и еколошки туризам), Закон за угостителска дејност.

Законот за животна средина, Законот за заштита на природата, Законот за управување со отпадот, Законот за квалитет на амбиентниот воздух и Законот за води делумно ги регулираат барањата за заштита на животната средина во туристичката дејност.

Цели

- Интеграција на принципите на одржливиот развој и аспектите на животната средина во секторот туризам
- Определување на подрачја од приоритетно значење за развој на туризмот

- Поттикнување на размена на најдобра практика меѓу јавните и приватните туристички интереси
- Заштита на природното богатство и биодиверзитетот во туристичките дестинации
- Воведување и спроведување на законска регулатива во областа на туризмот, која ќе пропишува заштита на животната средина
- Промовирање на органско фармерство, производство на здрава храна и особено, традиционално производство на некои производи (на пример, сирење, вино), производство на мед, одгледување на билки итн.
- Промовирање на одредени типови на туризам како што се вински туризам, ловечки туризам, следење на птици итн.

Клучно прашање за креирање на политиката

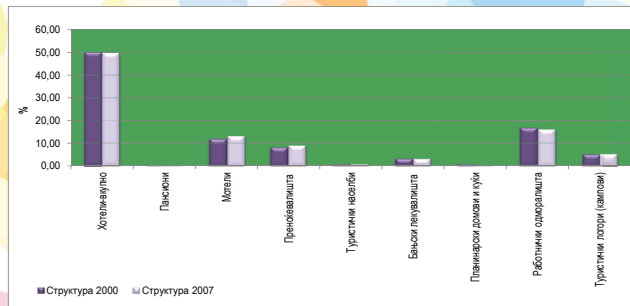
Какво е влијанието на сместувачките капацитети врз животната средина?

Бројот на сместувачки единици може да има позитивно и негативно влијание. Позитивните влијанија се сврзани со правилното искористување на просторот за лоцирање на капацитетите, а негативно кога на несоодветен начин се окупира просторот со сместувачки капацитети.

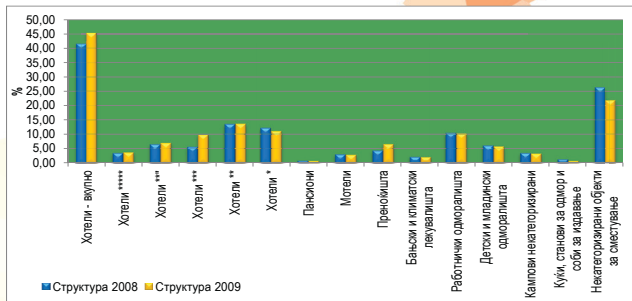
Клучна порака

Да се води сметка за обемот и структурата на сместувачките капацитети и начинот на нивното користење во животната средина. Посебно е важно да се преземат превентивни мерки во поглед на загадувањето на водите, воздухот и почвата чии чинители би биле сместувачките капацитети.

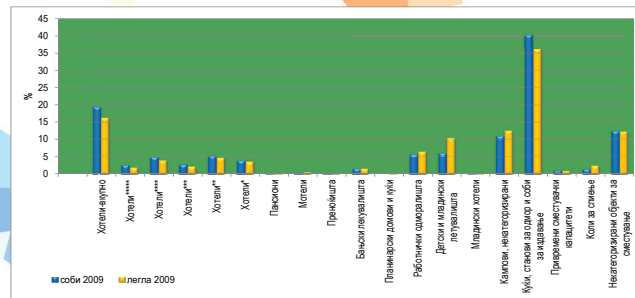
Слика 1. Капацитети за сместување – објекти, структура 2000 и 2007

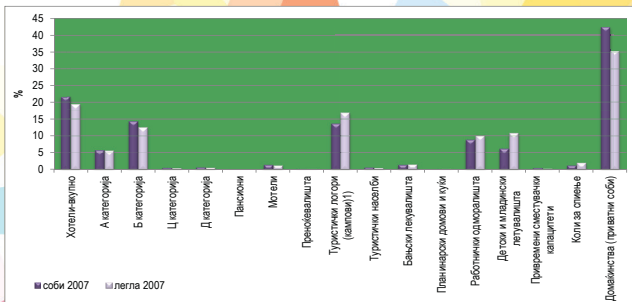
Слика 2. Капацитети за сместување – објекти, структура 2008 и 2009

Слика 4. Капацитети за сместување – соби и легла, структура 2009

Слика 3. Капацитети за сместување – соби и легла, структура 2007

Оценка

За прв пат во 2008 година се вовеле статистичко следење на објектите за сместување со ѕвездички. Категоризацијата на објектите со ѕвездички не може да се поврзе по автоматизам со категоризацијата со која претходно се следеа објектите, и поради тоа има прекин во годишните серии на податоци.

Од табелите 1 и 2 може да се види дека вкупниот обем на сместувачки капацитети како објекти во периодот од 2000 до 2009 година е во рамките на зголемување од околу 47%, што зборува за зголемување кое мора да се следи. Во овој поглед посебно е важно да се акцентира

дека зголемувањата се присутни кај објектите од хотелски карактер, а дека намалувањата, пред сè, се во областа на работничките одморалишта. Ова може да се оцени како позитивна тенденција затоа што е плод на трансформација на некомерцијалниот во комерцијален сектор, кој во поголема мерка ќе мора да ги почитува стандардите за заштита на животната средина.

Од табелите 3, 4 и 5 може да се воочи дека бројот на соби и легла бележи опаѓање како резултат на намалениот број на соби во камповите. Ова е поволна околност од аспект на животната средина. Најголем број на соби и легла има во категоријата куќи, станови за одмор и соби за издавање по што следуваат хотелските капацитети.

Методологија

- Методологија за пресметка на индикаторот
- Тенденција на развој на сместувачки единици.
- Учество на одделните видови сместувачки капацитети во вкупниот број.
- Методологија на манипулирање со податоците:
- Број и проценти.

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Туристички обем и динамика на капацитетите	– Државен завод за статистика	– Статистички годишник – WTO – EUROSTAT

Опфат на податоци:

Табела 1: Капацитети за сместување во угостителството - Број на објекти

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Струк. 2000	Струк. 2007
ВКУПНО	164	171	169	172	191	208	209	206	100	100
Хотели-вкупно	82	85	85	89	94	101	91	93	50,00	49,71
Пансиони	1	1	1	1	4	6	7	6	0,61	0,58
Мотели	20	23	22	23	31	31	33	33	12,20	13,45
Преноќевалишта	14	16	18	15	15	20	23	18	8,54	9,36
Туристички населби	2	2	2	2	2	1	1	8	1,22	1,17
Бањски лекувалишта	6	6	7	7	5	5	5	5	3,66	3,51
Планинарски домови и куќи	2	1	1	1	1	1	2	2	1,22	0,58
Работнички одморалишта	28	28	25	27	30	34	39	40	17,07	16,37
Туристички логори (кампови)	9	9	8	7	9	9	8	1	5,49	5,26

Табела 2: Капацитети за сместување во угостителството - Број на објекти (2008 -2009)

	2008	2009	Структура 2008	Структура 2009
ВКУПНО	228	242	100	100
Хотели - вкупно	95	110	41,67	45,45
Хотели *****	8	9	3,51	3,72
Хотели ***	15	17	6,58	7,02
Хотели **	13	24	5,70	9,92
Хотели *	31	33	13,60	13,64
Хотели *	28	27	12,28	11,16
Пансиони	2	2	0,88	0,83
Мотели	7	7	3,07	2,89
Преноќишта	10	16	4,39	6,61
Бањски и климатски лекувалишта	5	5	2,19	2,07
Работнички одморалишта	24	25	10,53	10,33
Детски и младински одморалишта	14	14	6,14	5,79
Кампови некатегоризирани	8	8	3,51	3,31
Куќи, станови за одмор и соби за издавање	3	2	1,32	0,83
Некатегоризирани објекти за сместување	60	53	26,32	21,90

Табела 3: Капацитети за сместување во угостителството - Број на соби (2000 -2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Струк. 2000	Струк. 2007
ВКУПНО	27.143	27.242	26.877	27.017	27.222	26.925	26.503	26.246	100	100
Хотели-вкупно	5.895	5.961	5.983	5.935	5.989	6.024	6.086	6.222	21,72	21,88
А категорија	1.598	1.616	1.618	1.635	1.661	1.675	1.706	1.747	5,89	5,93
Б категорија	3.900	3.948	3.968	3.912	3.914	3.921	3.968	4.050	14,37	14,49
Ц категорија	176	176	176	174	179	181	178	186	0,65	0,65
Д категорија	221	221	221	214	235	247	234	239	0,81	0,81
Пансиони	20	33	57	57	64	64	64	74	0,07	0,12
Мотели	435	434	443	491	498	558	627	633	1,60	1,59
Преноќевалишта	74	86	118	130	155	151	180	199	0,27	0,32
Туристички логори (кампови)1	3.756	3.756	3.739	3.779	3.779	3.690	3.343	3.360	13,84	13,79
Туристички населби	212	212	212	212	212	86	86	86	0,78	0,78
Бањски лекувалишта	432	432	432	420	423	421	422	421	1,59	1,59
Планинарски домови и куќи	33	33	33	33	33	11	17	17	0,12	0,12
Работнички одморалишта	2.446	2.455	2.462	2.452	2.544	2.452	2.446	2.410	9,01	9,01
Детски и младински летувалишта	1.739	1.739	1.715	1.703	1.720	1.700	1.678	1.620	6,41	6,38
Привремени сместувачки капацитети	168	168	168	252	252	250	250	250	0,62	0,62
Копи за спиење	376	376	376	376	376	372	372	372	1,39	1,38
Домаќинства (приватни соби)	11.557	11.557	11.139	11.177	11.177	11.146	10.932	10.582	42,58	42,42

Табела 4: Капацитети за сместување во
гостителството - Број на легла (2000 -2007)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	Структура 2000	Структура 2007
ВКУПНО	73.759	74.130	73.985	72.059	72.276	72.637	71.021	70.898	100	100
Хотели-вкупно	14.468	14.626	14.629	14.434	14.536	14.369	14.539	14.832	19,62	19,73
А категорија	4.251	4.276	4.249	4.203	4.269	4.229	4.242	4.338	5,76	5,77
Б категорија	9.269	9.402	9.432	9.323	9.289	9.132	9.327	9.487	12,57	12,68
Ц категорија	422	422	422	411	421	423	416	428	0,57	0,57
Д категорија	526	526	526	497	557	585	554	579	0,71	0,71
Пансиони	46	63	110	110	110	127	109	117	0,06	0,08
Мотели	1.018	1.013	1.035	1.053	1.089	1.371	1.512	1.526	1,38	1,37
Преноќевалишта	159	184	258	264	308	347	420	456	0,22	0,25
Туристички логори (кампови) ¹⁾	12.608	12.608	12.582	11.158	10.908	11.991	10.685	10.669	17,09	17,01
Туристички населби	456	456	456	436	436	193	193	193	0,62	0,62
Бањски лекувалишта	1.225	1.225	1.225	1.142	1.142	1.096	1.090	1.102	1,66	1,65
Планинарски домови и куќи	204	204	204	204	204	47	77	77	0,28	0,28
Работнички одморалишта	7.561	7.598	7.640	7.336	7.669	7.347	7.221	7.107	10,25	10,25
Детски и младински летувалишта	7.976	8.115	8.088	7.845	7.797	7.717	7.773	7.617	10,81	10,95
Привремени сместувачки капацитети	304	304	304	528	528	534	534	524	0,41	0,41
Коли за спиење	1.596	1.596	1.596	1.596	1.596	1.680	1.680	1.680	2,16	2,15
Домаќинства (приватни собии)	26.138	26.138	25.858	25.953	25.953	25.818	25.188	24.998	35,44	35,26

Табела 5: Капацитети за сместување во
гостинелството - Број на соби и легла (2008 -2009)

	Соби				Легла			
	2008	2009	Структура 2008	Структура 2009	2008	2009	Структура 2008	Структура 2009
ВКУПНО	25.952	26.390	100	100	69.097	69.561	100,00	100,00
Hotели-вкупно	4.747	5.142	18,29	19,48	10.364	11.307	15,00	16,25
Hotели*****	628	688	2,42	2,61	1.129	1.288	1,63	1,85
Hotели****	1.408	1.293	5,43	4,90	2.893	2.748	4,19	3,95
Hotели***	452	728	1,74	2,76	965	1.507	1,40	2,17
Hotели**	1.307	1.402	5,04	5,31	3.094	3.264	4,48	4,69
Hotели*	952	1.031	3,67	3,91	2.283	2.500	3,30	3,59
Пансионии	31	31	0,12	0,12	75	75	0,11	0,11
Мотели	104	129	0,40	0,49	289	359	0,42	0,52
Преноќишта	88	78	0,34	0,30	181	163	0,26	0,23
Бањски лекувалишта	412	418	1,59	1,58	1.089	1.091	1,58	1,57
Планинарски домовии и куќии	10	10	0,04	0,04	60	60	0,09	0,09
Работнички одморалишта	1.432	1.508	5,52	5,71	4.378	4.501	6,34	6,47
Детски и младински летувалишта	1.548	1.592	5,96	6,03	7.315	7.272	10,59	10,45
Младински хотели	24	24	0,09	0,09	48	48	0,07	0,07
Камповии, некатегоризирани	2.916	2.903	11,24	11,00	8.800	8.726	12,74	12,54
Куќии, становии за одмор и собии за издавање	10.569	10.624	40,73	40,26	25.119	25.134	36,35	36,13
Привремени сместувачки капацитетии	250	267	0,96	1,01	604	632	0,87	0,91
Колии за спиење	372	372	1,43	1,41	1.680	1.680	2,43	2,42
Некатегоризирани објектии за сместување	3.449	3.292	13,29	12,47	9.095	8.513	13,16	12,24

Општи мета-податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/ EEA или други индикатори		Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување
МК НИ 048	Туристички обем и динамика на капацитетите	TOUR 14	Tourism density	С, П	А	Биолошка разновидност природа политики отпад вода воздух транспорт	Годишно

Дефиниција

Учеството во БДП претставува процентуално учество на бруто- додадената вредност од областа на туризмот во вкупниот бруто- домашен производ на национално ниво.

Единици

– %.

Релевантност за креирање на политиката

Листа на релевантни политички документи

Национална стратегија за развој на туризмот од 2009 до 2013 година

Во Националниот еколошки акционен план - 2 - во Делот 4.2.6. - Туризам -даден е главниот предизвик за одржлив развој на туризмот, реализацијата на економските потенцијали со најмало можно влијание врз животната средина.

Во Просторниот план на Република Македонија – во Глава 5.4. „Развој на туризмот и организација на туристичките простори“ - дадена е оценка на состојбите, целите и планските определби за развој на туризмот.

Во Национална стратегија за одржлив развој во Република Македонија – во делот за туризам дадени се насоките за одржлив развој на туризмот краткорочно, среднорочно и долгорочно до 2030 година.

Стратегијата и Акциониот план за заштита на биолошката разновидност на Република Македонија – во мерка В.5 „Поттикнување на традиционалното користење на биолошката разновидност и екотуризмот“ дава акција за идентификација на локалитети погодни за екотуризам.

Законска основа

Законот за туристичка дејност ги утврдува условите и начинот за вршење на туристичка дејност, Закон за угостителска дејност.

Законот за животна средина, Законот за заштита на природата, Законот за управување со отпадот, Законот за квалитет на амбиентниот воздух и Законот за води делумно ги регулираат барањата за заштита на животната средина во туристичката дејност.

Цели

Интеграција на принципите на одржливиот развој и аспектите на животната средина во секторот туризам

Определување на подрачја од приоритетно значење за развој на туризмот

Поттикнување на размена на најдобра практика меѓу јавните и приватните туристички интереси

Заштита на природното богатство и биодиверзитетот во туристичките дестинации

Воведување и спроведување на законска регулатива во областа на туризмот, која ќе пропишува заштита на животната средина

Промовирање на органско фармерство, производство на здрава храна и особено, традиционално производство на некои производи (на пример, сирење, вино), производство на мед, одгледување на билки итн.

Промовирање на одредени типови на туризам како што се вински туризам, ловечки туризам, следење на птици итн.

Клучно прашање за креирање на политиката

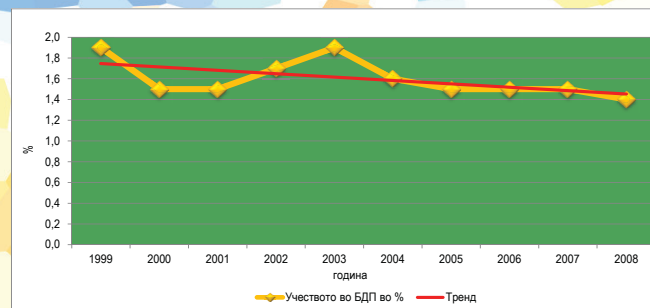
Какво е влијанието на туризмот кое се потпира на карактеристиките на животната средина врз економскиот развој на

Република Македонија?

Клучна порака

Учеството на туризмот врз економскиот развој на Република Македонија има многу мал удел. Најголем удел имало во 1999 и 2003 година со учество од 1,9%.

Слика 1. Учеството на туризмот во БДП во %

Оценка

Од сликата се гледа дека учеството на туризмот во БДП е релативно ниско и дека има опаѓачки карактеристики, односно нема подобрување. Најголем удел имало во 1999 и 2003 година со учество од 1,9%, а најмал од 1,4%

во 2008 година. Следењето треба да овозможи увид во која мерка се подобруваат ефектите од туристичкиот развој во животната средина.

Од остварените приходи по основ на туристичка такса и даноци ќе се овозможи уредување и заштита на животната средина, а од остварените приходи ќе се отвори можност правните и физичките лица да ги подобрат условите за живот и работни активности.

Методологија

- Методологија за пресметка на индикаторот

Учество на додадената вредност од туризам во БДП.

Општи мета-податоци

Ознака	Име на индикаторот	Усогласеност со CSI/EEA или други индикатори		Класификација по ДПСИР	Тип	Поврзаност со област	Фреквенција на публикување
МК НИ 049	Местото на туризмот во економијата	TOUR35	Economic value of tourism industry	Д	В	Биолошка разновидност природа политики отпад вода воздух транспорт	Годишно

Спецификација за податоците

Име на индикаторот	Извор	Обврска за известување
Местото на туризмот во економијата	– Државен завод за статистика	– Годишна публикација за бруто-домашен производ – Статистички годишник

Опфат на податоци:

Табела 1: Учеството на секторот „Угостителство и туризам“, односно „Хотели и ресторани“ во бруто-домашниот производ (производен метод)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Учеството во БДП во %	1.9	1.5	1.5	1.7	1.9	1.6	1.5	1.5	1.5	1.4